

Foto: Unsplash.com, Canva

Antonella Gašpar: Lektura nije samo čuvarica standarda nego i promicateljica hrvatskog jezika u međunarodnom prostoru

Obrazovanje i znanost   Vijesti

 24. studenoga 2025.

Ako želimo da naš jezik bude prepoznat kao moderan, funkcionalan i vjerodostojan, moramo mu pristupati profesionalno što podrazumijeva sustavno uključivanje lektora u svaki korak jezične proizvodnje, od prijevoda do objave. U tom bi smislu Zakon o hrvatskom jeziku trebao biti temelj, a ne tek formalnost. Možda to zvuči romantično, ali vjerujem da lektori i prevoditelji imaju sekundarnu ulogu zaštitnika – njeguju jezik iznutra kako bi ga drugi mogli prepoznati izvana, kazala je u razgovoru za Misao.hr Antonella Gašpar iz prevoditeljske agencije Integra u Zagrebu <https://integra.hr/>.

Razgovarala: Gloria Lujanović

Kako biste opisali ulogu lektora u procesu prevodenja, posebno kada je riječ o hrvatskom jeziku?

Uloga lektora presudna je u procesu prevodenja, iako se često nepravedno podcjenjuje. Lektor nije samo osoba koja ispravlja pravopisne pogreške, nego stručnjak koji osigurava da prevedeni tekst zvuči prirodno, tečno i u skladu s normom. On prepoznaje suptilne razlike u značenju, prilagođava terminologiju kontekstu i brine o stilu koji odgovara vrsti dokumenta bez obzira na to je li riječ o zakonskom tekstu, tehničkom izvještaju ili marketinškom sadržaju. Nažalost, u javnosti se lektore još uvijek često doživljava kao stroge sveznalice koje „nasilno“ pročišćavaju jezik i guše kreativnost, dok je tržište istodobno preplavljeno tekstovima koji su, blago rečeno, nepismeni i neuređeni. Takvi tekstovi ne samo da otežavaju razumijevanje, nego i ostavljaju vrlo neprofesionalan dojam o autoru ili instituciji. U

stvarnosti, lektor nije neprijatelj autoru – on je njegov saveznik. Pritom se ne bavimo isključivo jezikom u uskom smislu riječi. U praksi često surađujemo s dizajnerima i marketinškim timovima, primjerice pri izradi letaka, brošura ili kataloga, gdje se od nas HR skratimo ili preoblikujemo tekst, a da pritom zadržimo istu poruku i ton. Tu već zalazimo u područje transkreativne jer tražimo rješenja koja su i jezično ispravna i komunikacijski učinkovita. S druge je strane sve prisutniji rad na mrežnim stranicama i raznim aplikacijama koji zna biti prava mozgalica. Tu je važno biti u stalnom kontaktu s programerima kako bismo pronašli jezična rješenja koja će se savršeno uklopiti u zadani vizualni okvir jer je cilj pratiti izgled sučelja. Mi se zapravo možemo smatrati malim serviserima koji puštaju tekst u pogon nakon što smo ispitali sve uvjete rada i „pritegnuli“ što je trebalo da bismo dobili skladnu cjelinu.

Koji su najčešći izazovi s kojima se susrećete pri lekturi tekstova na hrvatskom jeziku?

Najveći su izazovi danas povezani s neujednačenošću jezika jer često u istome dokumentu susrećem različite stilove, neusklađenu terminologiju ili doslovne prijevode iz engleskoga koji ne prate duh hrvatskog jezika. Hrvatski je jezik složen i bogat, ali upravo zato zahtijeva pažljiv pristup. Ponekad imam osjećaj da se borim s malim jezičnim Frankensteinom sastavljenim od dijelova koji nikako ne idu zajedno pa ih treba „operirati“ i uskladiti. U praksi je također problem i nedostatak vremena jer se lektura u mnogim projektima tretira kao luksuz, iako bi zapravo trebala biti obavezna faza svakog ozbiljnog procesa prevođenja ili pripreme teksta za objavu. Digitalni alati dodatno otežavaju posao: mogu biti korisni, ali često nude rješenja koja su udaljena od standarda pa lektor umjesto sitnih ispravaka mora temeljito preoblikovati cijeli tekst. U mnogim se područjima pojavljuju i novi stručni termini te je lektor često u ulozi posrednika između struke i čitatelja, tražeći rješenja koja su ispravna i jasna. Sve to dokazuje da je ključna karika u stvaranju kvalitetnog teksta.

Kako ocjenjujete status hrvatskog jezika unutar institucija Europske unije, u odnosu na prijevod i lekturu?

U institucijama Europske unije hrvatski je jezik ravnopravan s ostalim službenim jezicima, što znači da postoje jasno definirane smjernice, terminološke baze i dobro ustrojen sustav provjere kvalitete. Ondje se prijevod i lektura shvaćaju kao nerazdvojne faze, a svaki tekst prolazi kroz više stručnih ruku prije objave. Upravo je zato uloga lektora cijenjena i precizno uređena, što je u rezultatu jasno vidljivo. Taj sustav visokih standarda pokazuje koliko je važan profesionalan pristup jeziku. U domaćem kontekstu, međutim, i dalje se suočavamo s praksom u kojoj se lektura često preskače, iako Zakon o hrvatskom jeziku propisuje obvezu zapošljavanja lektora u institucijama. Tek se rijetki toga doista pridržavaju. Bilo bi sjajno kad bismo i mi jednom došli do točke u kojoj se tekst smatra nedovršenim ako ga nije pregledao jezični stručnjak. U tom je smislu EU odličan primjer kako bi sustavna brigada jeziku trebala izgledati – dosljedno, stručno i bez improvizacije.

Koliko su prevoditelji i lektori u institucijama EU-a upoznati sa specifičnostima hrvatskog jezika?

U europskim institucijama prevoditelji i lektori koji rade na hrvatskome jeziku u pravilu su visokoobrazovani stručnjaci. Uz preporuke Instituta za hrvatski jezik, svakodnevno se služe opsežnim terminološkim bazama, stilskim vodičima i detaljno razrađenim smjernicama za prevođenje. Riječ je o velikoj količini uputa koje se moraju dosljedno primjenjivati kako bi svi tekstovi bili usklađeni, bez obzira na to tko ih prevodi ili lektorira. Ipak, valja reći da se neke od tih europskih smjernica ponekad razilaze s domaćim normativnim preporukama. Takve su razlike najčešće jasno istaknute uz objašnjenje koja se rješenja smatraju prikladnima za pojedine slučajeve. U takvim situacijama nije moguće dati jedno univerzalno rješenje, nego je potrebno prilagoditi se zahtijevanom stilu i razumjeti logiku koja stoji iza tih odabira. Upravo zato posao lektora u kontekstu EU-a postaje posebna kategorija: nije riječ samo o ispravljanju nego o pomnom usklađivanju između norme, terminološke dosljednosti i vrlo rigidnog, strogo kontroliranog institucijskog stila. Takva vrsta lekture zahtijeva razvijen osjećaj za specifičnu vrstu tekstova koja ne trpi odstupanja i u kojoj se preciznost vrednuje iznad svega. Izazovi se, naravno, i dalje javljaju kod novih pojmova ili koncepata, no tada se rješenja oblikuju suradnički – ili unutar prevoditeljskih timova ili u konzultacijama s hrvatskim stručnjacima. Sve to pokazuje koliko je rad u europskim institucijama zahtjevan, ali i koliko pomaže u izgradnji visoke razine jezične odgovornosti.

Možete li navesti neke konkretne primjere kada je kvalitetna lektura znatno poboljšala prevedeni tekst ili službeni dokument?

Zbog povjerljivosti dokumenata ne mogu navesti točno koji su tekstovi u pitanju, ali mogu opisati situacije u kojima lektura doista mijenja priču. Često se dogodi da prijevod ili tekst zvuči strano ili teško čitljivo, i dovoljno je samo nekoliko pažljivo odabranih zahvata da postane prirodan i razumljiv izvornom govorniku hrvatskog jezika. To je posebno vidljivo u tehničkim dokumentima i harmoniziranim normama, gdje je svaka riječ važna i gdje lektura pomaže uskladiti terminologiju tako da sve bude jasno i dosljedno. Slično vrijedi i za upute za upotrebu ili upute o lijekovima, gdje pogrešno prevedena rečenica može zbuniti korisnika ili čak biti opasna. Lektor tada pronalazi način da tekst bude precizan, jasan i siguran, a pritom zadrži sve potrebne informacije. Čak i kod brošura, kataloga ili stručnih priručnika lektura ima veliku ulogu. Ponekad je potrebno skratiti tekst, pojednostaviti rečenice ili naglasiti poruku tako da krajnji korisnik dobije sadržaj koji je čitljiv, privlačan i profesionalan. Važno je očuvati smisao, ton i funkcionalnost cijelog teksta što često nije lak zadatak. Najviše volim iznenađene reakcije klijenata nakon odrađenog posla kad postanu svjesni što im je točno bilo potrebno da tekst sjedne na svoje mjesto.

Koju ulogu smatrate ključnom za očuvanje i promicanje hrvatskog jezika kroz lekturu i prevođenje u širem europskom kontekstu?

Lektura je čuvarica standarda, ali i promicateljica hrvatskog jezika u međunarodnom prostoru. Svaki kvalitetno uređen tekst koji odlazi prema europskim institucijama ili međunarodnim partnerima zapravo je mali ambasador hrvatske jezične kulture. Ako ži HR jezik bude prepoznat kao moderan, funkcionalan i vjerodostojan, moramo mu pristupati profesionalno što podrazumijeva sustavno uključivanje lektora u svaki korak jezične proizvodnje, od prijevoda do objave. U tom bi smislu Zakon o hrvatskom jeziku trebao biti temelj, a ne tek formalnost. Možda to zvuči romantično, ali vjerujem da lektori i prevoditelji imaju sekundarnu ulogu zaštitnika – njeguju jezik iznutra kako bi ga drugi mogli prepoznati izvana.

Kakve tekstove prevoditeljska agencija Integra najčešće prevodi i lektorira?

Nama je svaki dan pomalo nepredvidiv – danas obrađujemo elektrotehniku, sutra ekologiju, prekosutra turizam. Upravo nam to čini posao zabavnim i izazovnim. U Integri prevodimo i lektoriramo iznimno raznolike tekstove: od službenih dokumenata i izvještaja za razne domaće i strane institucije, preko projektnih prijava i tehničkih tekstova, do marketinških materijala i akademskih radova. Posebno smo ponosni na dugogodišnje projekte s Hrvatskim zavodom za norme i suradnju s europskim tijelima, gdje se jasno vidi koliko sustavan pristup jeziku donosi kvalitetu i dosljednost. No, naš posao nije ograničen samo na administrativne i stručne tekstove. Vrlo rado radimo i na projektima koji se bave prirodom, okolišem i kulturom te često surađujemo s nacionalnim parkovima, parkovima prirode, raznim udrugama i sličnim organizacijama. Takvi su tekstovi tematski zahtjevni jer obiluju stručnim pojmovljem, ali i izrazito inspirativni jer nose poruku o očuvanju prirode i baštine. Povremeno nam na lekturu stignu i slikovnice, što je prava poslastica nakon ozbiljnih projekata. Tu dolazi do izražaja ona ljepša, mekša strana jezika. Sve to pokazuje koliko je lektorima važno biti svestran jer svaka vrsta teksta zahtijeva drukčiji ritam, ton i pristup.

Kako se mijenja pristup lekturi i prevođenju s obzirom na digitalne alate i tehnologije koje su danas dostupne?

Digitalni alati doista su promijenili način na koji radimo. Omogućuju bržu obradu i provjeru tekstova, pomažu u održavanju dosljedne terminologije i olakšavaju suradnju među timovima, osobito pri radu na većim projektima. U neku su ruku slični kuhinjskim aparatima – fantastično ih je imati, ali ipak morate znati skuhati nešto jestivo. Nijedan alat ne može zamijeniti ljudski osjećaj za jezik. Lektor danas mora biti i informatički vješt i jezično senzibilan: služiti se dostupnim resursima, ali znati prepoznati trenutak kad je za poboljšanje teksta potreban instinkt, a ne algoritam. Pravi je izazov danas skriven u ispravnom omjeru tehnologije i stručnosti.

Koliko je zapravo za svakog prevoditelja s nekog stranog jezika važno dobro poznavati vlastiti, u konkretnom slučaju, hrvatski jezik?

Prevoditelj koji ne poznaje vlastiti jezik u njegovim nijansama, idiomima i stilskim slojevima ne može stvoriti uvjerljiv prijevod. Prijevod nije samo zamjena riječi, nego prenošenje značenja u jezično i kulturno prirodan okvir. Što prevoditelj bolje razumije svoj materinski jezik, to manje opterećuje lektora i tim više doprinosi kvaliteti konačnog teksta. U tom smislu poznavanje hrvatskog jezika nije dodatna vještina, već je temelj prevoditeljskog posla. Često još čujem onu poznatu rečenicu: „Pa svi znamo hrvatski, zar ne?“ To je načelno točno, ali upravo sitne nijanse, stil i preciznost razlikuju dobar prijevod od izvrsnoga. Svaki detalj može biti presudan, osobito u stručnim i službenim tekstovima.

Koji savjet biste dali mladim prevoditeljima i lektorima koji žele raditi na tekstovima vezanima uz hrvatski jezik unutar EU-a?

Učite, čitajte i ne bojte se pitati. Pratite preporuke Instituta za hrvatski jezik, ali ih i preispitujte, upoznajte se s terminološkim bazama EU-a i redovito čitajte tekstove koji su već prošli sve faze lekture i revizije. Pokušajte razumjeti zašto su određena jezična rješenja odabrana, a ne samo što je ispravno – tako ćete razviti kritičko oko i osjećaj za stil. Možda najvažnije, budite strpljivi. Tehnologija je vaš saveznik, ali nikada nemojte izgubiti osjećaj za ritam i ton jezika. Hrvatski je lijep i zahtjevan jezik i upravo je u tome njegova čar jer traži stalnu pažnju i ljubav prema detaljima. Ako mu pristupite radoznavno i disciplinirano, svaki tekst postaje prilika za učenje, ali i za osobni rast u profesionalnom smislu. Ne bojte se tražiti povratne informacije, učiti iz pogrešaka i graditi vlastitu jezičnu intuiciju jer to čini razliku između dobrog i izvrsnog prevoditelja ili lektora.

Tekst je nastao u okviru projekta "Gdje su nestali lektori?" koji je financijski podržala

Agencija za elektroničke medije sredstvima iz programa poticanje novinarske izvrsnosti.

POVEZANO

35 godina od vraćanja kipa na Trg bana Jelačića; koliko ćemo čekati vraćanje ulice Filipu Lukasu

📅 16. listopada 2025.

M. Kordić: Mostar će štititi svoj interes i zgrada HNK će se graditi unatoč kaznenoj prijavi bošnjačke udruge

📅 25. studenoga 2025.

Crkva apelira na SAD: Zaustavite genocid nad kršćanima u Nigeriji

📅 28. listopada 2025.

Najnovije

Plenković i Parolin založili se za pravedan mir u Ukrajini; danas susret s papom Lavom XIV.

📅 5. prosinca 2025.

Znanstveno vijeće za turizam i prostor HAZU-a od premijera Plenkovića zatražilo odgodu tri zakona – o prostornom uređenju, o gradnji i energetske učinkovitosti

📅 5. prosinca 2025.

U knjižarama Verbum od danas prodaja novog hrvatskog katoličkog prijevoda Biblije

📅 5. prosinca 2025.

Predstavljena prva knjiga Matice hrvatske na engleskom jeziku "Tomislav, Croatia's First King": Doprinos MH poznavanju i prepoznavanju hrvatskog identiteta izvan granica našeg jezika

📅 4. prosinca 2025.

31. San(j)am knjige u Istri: Nives Opačić u Puli predstavila "Po Hrvatskoj skokovito"

📅 4. prosinca 2025.

KOLUMNE

Zlatko Kramarić: Fašizam i antifašizam danas: Jason Stanley i hrvatski kontekst

📅 3. prosinca 2025.

Goran Andrijanić: Poljski predsjednik Nawrocki predlaže reformu EU; „To nije Unija koju smo sanjali“

📅 3. prosinca 2025.

Igor Žic: Za Hrvatsku!

📅 3. prosinca 2025.

Silva
se za
nika
„ant
krva
likvi
📅 2. p

IZ VIJENCA

KNJIŽEVNI LIST ZA
UMJETNOST, KULTURU
I ZNANOST

Cijena 2,00 EUR
ISSN 1330-2787

vijenac@matica.hr | www.matica.hr/vijenac
| godište XXXIII | broj 814 | 22. svibnja 2025.

HR
Matica Hrvatska

vijenac

1100.
obljetnica
Hrvatskoga
Kraljevstva

Miro Gavran
Dobra knjiga
danas je važnija
nego ikad

Habemus Papam
Dobro nam došao
Lave XIV.!

Damir Stanić
U sjeni propale
zavjere - djeca
Petra Zrinskog

**Donacija
umjetnina**
Nemjerljiva gesta
obitelji Kviz

**Simpozij
u Splitu**
Nove spoznaje
o počecima
Hrvatskog
Kraljevstva

Miroslav Kraljević, Djevojka s povrćem, 1910, zbirka obitelji Kviz, Galerija Klovičevi dvori / snimio Goran Vrančić

Miro Gavran: Dobra knjiga je danas važnija nego ikad

Radoslav Bužančić: Počeci Hrvatskog Kraljevstva

Glagoljica: Novi život starog pisma

---

4. FESTIVAL KNJIGE

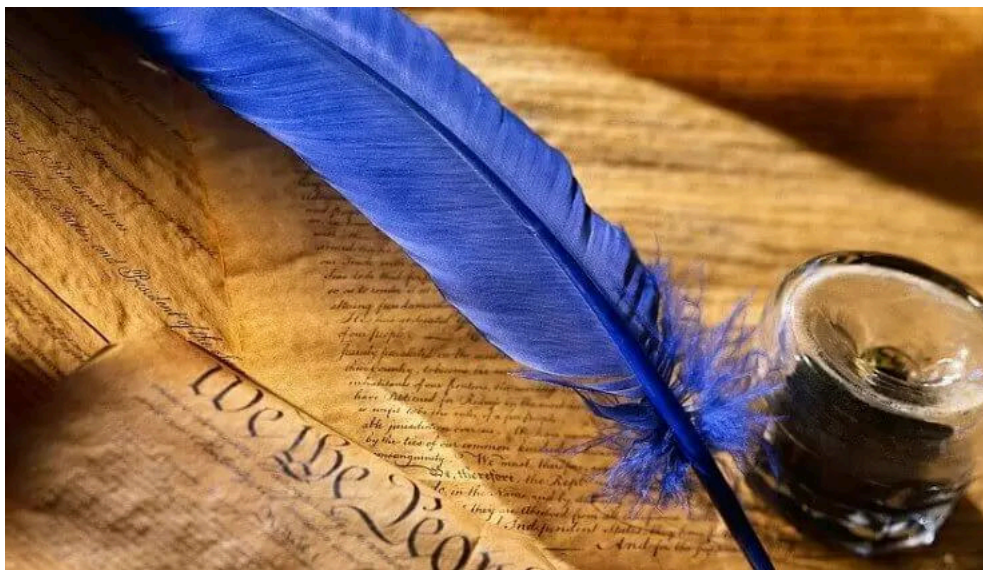

JEZIČNI POUČAK

Hrvatski Hašek i Ispravi.me

PORTAL POKRENULA

INFORMACIJE

- > Impressum
- > Pisma čitatelja

Pratite nas

